

Marinehistorisk Tidsskrift

FEBRUAR 1978

11. ÅRGANG

NR. 1

MEDDELELSER

FRA -

SELSKABET FREGATTEN JYLLANDS VENNER

Generalforsamling.

I henhold til vedtægterne indkaldes til ordinær generalforsamling i "Selskabet Fregatten Jyllands Venner"

Onsdag den 29. Marts 1978 kl. 19³⁰

i Tøjhusmuseets Foredragssal, Frederiksholms Kanal 29, Kbh. K.

Dagsorden iflg. vedtægterne:

- 1) Valg af dirigent.
- 2) Formanden aflægger beretning om selskabets virksomhed i det forløbne år.
- 3) Kassereren forelægger det afsluttede og reviderede regnskab for det forløbne år.
Regnskabet findes aftrykt i nærværende nummer af MHT, men ligger i øvrigt til gennemsyn på kassererens bopæl, hvor interesserede kan henvende sig. (Vermehrensvej 7, 2930 Klampenborg).
- 4) Valg af bestyrelse.
Bestyrelsen har siden sidste generalforsamling suppleret sig med museumsinspektør K. Nielsen, Tøjhusmuseet. Dette kræver efter vedtægterne godkendelse på den efterfølgende generalforsamling.
På omvalg er civiling. H. Raun og overlæge J. Hornbech Baastrup.
- 5) Valg af statsautoriseret revisor.
- 6) Eventuelt.

Som meddelt sidste år kan der ved generalforsamlingen ikke stemmes ved fuldmagt.

Der er fra bestyrelsen foreslået nogle mindre ændringer til vedtægterne (der findes aftrykt omstående):

- ad § 1.4: Der foreslås tilføjet: "Selskabet kan - efter bestyrelsens bestemmelse - yde støtte til restaurering og bevaring af andre museale objekter af orlogsmæssig art".
- ad § 2.1: Det årlige kontingent foreslås forhøjet til kr. 50.
- ad § 2.2: Kontingentet for livsvarigt medlemsskab foreslås forhøjet til kr. 500.

- ad § 3.1: Udtrykket "på indtil 12 medlemmer" erstattes af "mindst 7 og højst 12 medlemmer".
- ad § 3.4: Punktet udvides med "en sekretær".
- ad § 3.5: Nuværende tekst rykkes (se efterfølgende) og punktet ændres til: "Bestyrelsen kan i fornødent omfang anvende lønnet medhjælp ved sekretariatsarbejdet".
- Som følge af ovenstående ændres § 3.5 til 3.6 og § 3.6 til 3.7.
- ad § 5.2: Der tilføjes: "idet behørigt hensyn tages til medlemmernes geografiske fordeling".

Udviklingen i fregat-sagen, jfr. formandens beretning, kan muligvis medføre, at nye vedtægtsændringer vil blive foreslået.

Bestyrelsen har p.t. følgende sammensætning:

kommandørkaptajn K. Hertz (formand), civilingeniør H.E. Raun (kasserer, fung. næstformand), oberstløjtnant A.V. Skjødt (sekretær), museumsdirektør F. Askgaard, arkivar H.C. Bjerg, overlæge J.H. Baastrup, politiassistent S.A. Jensen og museumsinspektør K. Nielsen.

Bestyrelsen

MARINEHISTORISK SELSKAB

Et længe næret ønske er blevet opfyldt. Marinehistorisk Selskab har fået et bomærke, som ses hosstående. Det vil komme til at pryde selskabets brevpapir, publikationer og evt. meddelelser her i tidsskriftet. Bomærkets elementer skulle være umiddelbart forståelige. Bestyrelsen vil nærmere overveje andre anvendelser af mærket f. eks. i form af emblemer o. lign.

FREGATTENS VENNER

Introduktion til generalforsamling

Som et oplæg til årsberetningen på den kommende generalforsamling gives hermed en kort orientering om hovedtrækkene i de i det forløbne år bestræbelser for at få afklaret fregattens fremtidige ejerforhold og for at tilvejebringe en basis for dens videre eksistens. Da medlemsantallet siden sidste generalforsamling er steget fra ca. 450 til ca. 670 (ultimo 1977), kunne der være anledning til en fyldigere redegørelse for den nuværende situations forhistorie, således at de nye medlemmer kunne have et bredere grundlag for at være medbestemmende ved eventuelle beslutninger på kommende generalforsamling. Der må imidlertid i denne henseende henvises til dette tidsskrifts nr. 1 og 2/1977. For medlemmer, der ikke er i besiddelse af disse hefter, skal her kun rekapituleres enkelte hovedtræk fra artiklerne.

I nr. 1 blev der givet et kort rids af fregattens tilværelse, efter at den var udgået af flådens tal, samt en redegørelse for dens overflytning til og oplægning i Ebeltøft, hvor "Fællesudvalget for fregatten JYLLAND's bevarelse" af ejeren, forsvarsministeriet, fik overdraget ansvaret for at søge at holde fregatten flydende og at søge den istandsat og restaureret. Dernæst omtaltes den aktion, som Ebeltøft byråd iværksatte i sommeren 1976 for at erhverve fregatten som ejendom og de deraf følgende møder og forhandlinger mellem støtteselskaberne (Fællesudvalget og Venneselskabet), byråd, forsvarsministeriet m.fl.. Sagen skulle i januar 1977 have været forhandlet med kulturministeren og finansudvalget, men det forestående folketingsvalg nødvendiggjorde en udsættelse af disse forhandlinger.

Tidsskriftets nr. 2/1977 indeholder referat fra generalforsamlingen i marts måned, hvorunder der blev givet oplysning om aktivitet og genoptagne forhandlinger i forårmånederne, som havde resulteret i følgende status for sagen ultimo marts: Overdragelsen til Ebeltøft, som havde været forsøgt forceret frem, var stillet i bero. I folketinget havde Kristeligt Folkeparti fremsat lovforslag om, at tinget skulle træffe afgørelse i fregatsagen. Målet skulle være, at fregatten forblev i statseje og at regeringen sikrede de nødvendige midler til en snarlig doksætning. Forslaget fik bred tilslutning i folketinget. Sagen gik i april til behandling i kulturudvalget.

Generalforsamlingen gav bestyrelsen sin tilslutning til, at den fortsatte bestræbelserne for at få fregatten formelt anerkendt som statseje under kulturministeriet eller miljøministeriet, dog uden økonomisk forpligtelse for ministeriet, samt til at søge etableret en stiftelse el.lign., der med ansvar

over for ministeriet skulle drive fregatten som et museum og varetage det videre restaureringsarbejde og vedligeholdelsen under nationalmuseets tilsyn og ledelse.

Dermed er vi inde i dette foreningsår. I begyndelsen af året havde repræsentanter for fællesudvalget foretræde for kulturudvalget og først på sommeren fremsendte kulturudvalget til kulturministeriet en omfattende liste med spørgsmål (34), som atter blev udstykket til besvarelse ved forskellige institutioner m.v., deriblandt støtteselskaberne.

I venneselskabet udarbejdedes efter de omtalte retningslinier forslag til vedtægter for en selvejende institution, "Institutionen Fregatten JYLLAND" et forslag som var afledt af forhandlingerne med kulturudvalget. Institutionen skulle med ansvar overfor kulturministeriet søge fregatten bevaret og restaureret som et nationalt historisk minde om sejlskibstiden på linie med bygværker af kulturhistorisk værdi, skulle søge opnået finansiell baggrund for dette virke, samt skulle drive fregatten som museum. Institutionen skulle styres af et repræsentantskab sammensat af repræsentanter for stifterne, som var interesserede kredse og institutioner m.v., heriblandt også Ebeltoft kommune. De umiddelbare funktioner som daglig drift, vedligeholdelse, restaurering m.v. skulle efter repræsentantskabets vedtagelse varetages af en bestyrelse på 7 medlemmer.

I begyndelsen af august indkaldtes fællesudvalget til møde for en principiel stillingtagen til dette forslag og drøftelse af de konsekvenser, en vedtagelse og gennemførelse eventuelt måtte medføre for fællesudvalget og venneselskabet. Til medbehandling af forslaget var inviteret repræsentanter for Ebeltoft byråd. Kort efter mødets begyndelse fremlagde disse et udarbejdet forslag om, "at der oprettes en selvejende institution, der optager forhandling med forsvarsministeriet om at overtage fregatten Jylland". Institutionen skulle ledes af en bestyrelse på 7 medlemmer, hvoraf 3 skulle vælges af Ebeltoft kommune, 1 af Århus amtskommune, 1 af Fregatten Jyllands Venner, 1 af nationalmuseet og 1 af søværnet. Hvem institutionen ellers bestod af, fremgik ikke. Institutionen skulle forpligte sig til, at fregatten var under tilsyn af nationalmuseet, den måtte ikke sælges eller ophugges og såfremt institutionen mente, at den ikke kunne klare problemerne med vedligeholdelse m.v. skulle fregatten tilbage til staten. Forslaget havde været forelagt formanden for Kristeligt Folkeparti, der ville arbejde for, at partiets forslag til folketingsbeslutning ikke ville blive genfremsat i den kommende folketingssamling, såfremt de kommende forhandlinger om forslaget resulterede i oprettelsen af den foreslåede selvejende institution.

Forslaget rummede ingen vedtægtsmæssige eller organisatoriske retningslinier for institutionens virke, men tendensen var klar: der stiledes efter fregatten overgivet til en i realiteten kommunalt styret "institution".

Til trods for alle divergenser viste der sig under debatten på mødet mulighed for og vilje til at opnå et kompromis mellem de forskellige standpunkter. Mødet resulterede derfor i nedsættelse af et snævert udvalg på 6 mand - 3 fra "hver side" - med opgave: at søge udarbejdet fælles vedtægter for en institution, der kan tage fregatten i varetægt.

Det stod hurtigt klart, at dette udvalgsarbejde med resultatet godkendt af alle involverede ikke kunne afsluttes og forelægges kulturudvalget inden folketingsårets udløb. Skal sagen afgøres i folketinget, må den derfor rejses påny igennem et folketingsmedlem.

I løbet af efteråret lykkedes det det snævre udvalg at enes om et kompromis, der hovedsageligt byggede på venneskabets forslag. Kompromiset blev godkendt af Ebeltoft og omend der ikke var fuld enighed om enkelte detaljer, tiltrådte dog venneskabet kompromiset som det for øjeblikket bedst opnåelige arbejdsgrundlag for institutionen. Kompromiset blev udsendt til de påregnede potentielle stiftere af institutionen for kommentarer, eventuel godkendelse. Det viste sig da, at flere af disse havde visse indsigelser og betingelser for deres medvirken, som stort set var sammenfaldende med de betænkeligheder, der var fremført i venneskabet. Disse indsigelser har været forebragt Ebeltoft og det senest foreliggende er, at Ebeltoft har anmodet om et møde, der vil finde sted i begyndelsen af februar og hvor forhåbentligt en for alle fuldt tilfredsstillende vedtægt for institutionen kan udarbejdes. Det næste skridt vil da være opnåelse af ministeriel godkendelse af institutionen.

De i det foranstående refererede hovedtræk i bestyrelsens virksomhed på det administrative område kan på generalforsamlingen selvfølgelig udbygges med detaljer. Det må påpeges, at afhængigt af de nævnte forestående forhandlinger kan det forudses, at der på generalforsamlingen kan blive anledning til at tage stilling til selskabets fremtid og deltagelse i bevarelsen af fregatten, samt eventuelt ændring af selskabets vedtægter og i givet fald disponering af selskabets midler. Det kan slutteligt anføres, at kardinalpunkterne i de forestående forhandlinger synes at være fregattens ejerforhold og kompetencespørgsmål mellem repræsentantskab og bestyrelse.

Kai Hertz
formand

Jørgen H. Barfod: Niels Juel. Liv og gerning. Universitetsforlaget i Aarhus, 412 s. ill. m. indeks kr. 92,-.

I 1947-54 var lektor Jørgen H. Barfod tilknyttet først Marineministeriet derefter Forsvarsministeriet som marinehistoriker. En af de opgaver Barfod fik pålagt var bl.a. at skrive en biografi over søofficeren Niels Juel (1629-97), der spillede en væsentlig rolle for flådens udvikling i sidste halvdel af 17. årh.. Inden for dette tidsrum udarbejdedes bogen, men der var ikke midler til at udsende den. Siden har Barfod på grundlag af disse studier udsendt forskellige specialstudier. Allerede i 1952 udkom i Marinehistorisk Selskabs skriftserie "Slaget i Køge Bugt den 1. juli 1677", i 1961 offentliggjordes en undersøgelse af "Admiral Niels Juel - til lands" og i 1963 den meget brugbare oversigt over "Orlogsflåden på Niels Juels tid 1648-99", ligeledes i Marinehistorisk Selskabs skriftserie. Da der viste sig at være mulighed for at få udsendt det tidligere udarbejdede manuskript om Niels Juel, om- eller nyskrev Barfod sit manuskript. Resultatet foreligger nu og nåede meget passende og belejligt at udkomme i 1977 300-året for det berømte søslag i Køge Bugt 1. juli 1677.

Der har tidligere været skrevet biografier over Niels Juel. Efter søheltenes død udsendtes en stor ligprædiken, som gav mange oplysninger. Denne bog må siges at have været grundlaget for de biografier og korte levnedsskildringer, der er fremkommet om Niels Juel op til vore dage. Barfods bog er blevet til på grundlag af et studium af primære kilder og det værk, der nu foreligger er det første veldokumenterede om søhelten, ligesom det rummer en lang række detaljer, som ikke tidligere har været kendt i forbindelse med Niels Juel. Det må imidlertid konstateres, at der ikke synes at være kommet noget afgørende nyt frem om søhelten i forhold til den hidtidige opfattelse. Vanskeligheden ved at trænge ind på personen Niels Juel er tilsyneladende, at der så at sige ingen privat korrespondance er bevaret fra hans hånd, hvorved hans personlighed ville blive røbet. Barfod har derfor været henvist til at benytte en indirekte metode ved at belyse de ting, som Niels Juels gerning resulterede i, hvorved bogen i meget høj grad er blevet en tidshistorisk gennemgang af flådens historie - på Niels Juels tid. Den må derfor rent faktisk opfattes - efter undertegnede mening - ikke så meget som en ren biografi, men som en - iøvrigt højt savnet - fortsættelse af marinehistorikeren H.D. Linds bøger, der jo slutter med Frederik 3.s sømagt, altså med året 1670. Det kan ikke her lade sig gøre at gå ind i enkeltheder i bogen. Det kan dog konstateres, at Barfods bog bekræfter vores indtryk af Niels Juel som en stor og rolig personlighed, der udgjorde den bærende kraft i Søetaten i næsten et halvt århundrede og som i høj grad

er en af den danske flådes grundskabere sammen med Christian 4. og Danne-skiold-Samsøe. Det har været et meget stort arbejde at skrive denne bog om flåden og Niels Juel på grund af det vældige uudnyttede kildemateriale det har været nødvendigt at pløje igennem. Der kan ikke være tvivl om, at Barfod med denne bog har skænket den danske marinehistoriske forskning bogen om Niels Juel, en sikker klassiker.

HANS CHR. BJERG

Revue Internationale d'Histoire Militaire No. 36, Bukarest 1977.

Dette skrift udsendes af den Internationale Militærhistoriske Kommission (ICMH), hvis danske underafdeling er Dansk Militærhistorisk Kommission. ICMH's mål er at støtte militærhistorisk forskning over hele verden og søge at koordinere denne forskning. Dette søges gennemført ved afholdelse af konferencer og kollokvier, samt ved udsendelse af det ovennævnte skrift.

Kommissionen har eksisteret siden 1939 og har afholdt årlige konferencer så forskellige steder som bl.a. Paris, Rio de Janeiro og Stockholm. I 1977 afholdtes konference i Bukarest i Rumænien. Revue Internationale d'Histoire Militaire 1977, som udgives af den Rumænske Militærhistoriske Kommission, omhandler dette lands militære historie. Skriftet er udformet som en række artikler, der dækker aspekter af landets militærhistorie, fra middelalder til afslutningen af 2. Verdenskrig. Ligeledes findes en række anmeldelser af værker indenfor samme emnekreds.

For den specielt marinehistorisk interesserede er der intet at hente i dette bind, men der kan muligvis være artikler om sømilitære emner i tidligere udsendte bind i skriftrække.

For den alment militærhistorisk interesserede må det nærværende bind betegnes som en udmærket introduktion til et emne, som ellers ikke virker umiddelbart tilgængeligt.

Hermed måtte opmærksomheden være henledt på både kommissionen og dens skriftrække.

BIRGER THOMSEN

TRÆskibET og TRÆskibTO af Ole Crumlin-Pedersen. 1968 og 1977. Træbranchens Oplysningsråd. Pris henh. 10 kr. excl. moms og 23,60 kr. incl. moms. Begge på 50 s.

I 1968 udsendte skibshistorikeren Ole Crumlin-Pedersen for Træbranchens Oplysningsråd et lille hefte kaldet TRÆskibET med undertitlen "Fra langskib til fregat". Hftet er bygget op på den måde, at der foretages en sammenligning mellem først og fremmest Skuldelev-skibene samt andre skibe fra vikingetiden og fregatten Jylland, som et foreløbigt ende- og højdepunkt for træskibets udvikling. Sammenligningen foretages omkring forskellige emner f.eks. spanter, udsmykning, livet ombord etc.. Denne metode er meget instruktiv og spændende. Den viser nok, at der har fundet en udvikling sted mellem Skuldelev-skibene og fregatten Jylland, men den viser først og fremmest, hvor traditionspræget træskibsbygningen har været, og at træskibsperioden byggeteknisk hænger ret godt sammen. Det er forståeligt, at udenlandske skibshistorikere har været begejstret for dette lille hefte, og at Brancherådet derfor har fået Crumlin-Pedersen til at udarbejde en bearbejdet udgave til brug for engelsk oversættelse. Denne er naturligvis kommet til at hedde "From Viking Ship to VICTORY".

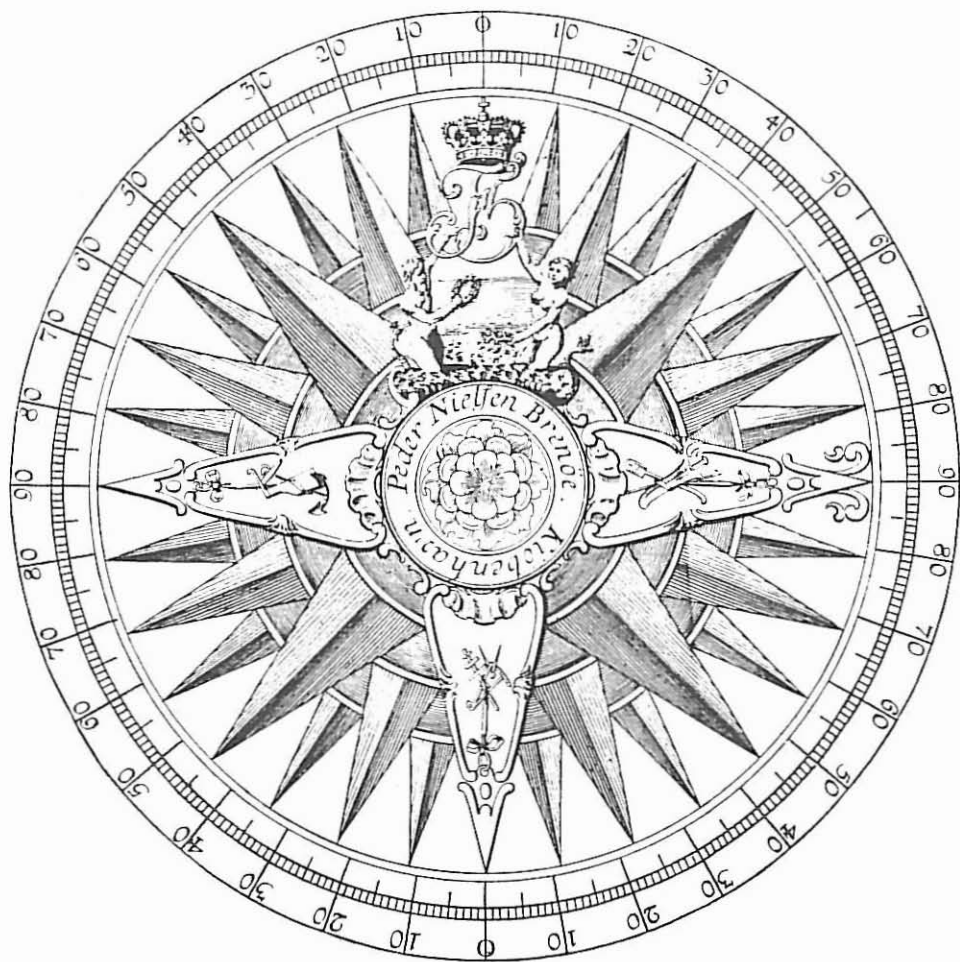
I 1977 har Brancherådet udsendt den planlagte efterfølger af TRÆskibET, nemlig TRÆskibTO, som Crumlin-Pedersen ligeledes har udarbejdet. Den har undertitlen "Sømand og købmand". Den er i modsætning til sin forgænger bygget kronologisk op og giver et indtryk af handelen på søen og de skibe, der besørgede denne begyndende med Skuldelev-skibene og sluttede med sejskibene i vort århundrede, således galeasen ANNA MØLLER og skonnerten FULTON, der begge er bevarede. Det andet hefte synes lidt svagere end det første specielt hvad angår gennemgangen af søhandelen og de økonomiske faktorer bag. For begge hefter gælder det, at lay-out og tegninger, der er udført af Povl Abrahamsen, i høj grad er fremragende og forhøjer nydelsen af læsningen af den letskrevne tekst. Hefterne kan meget anbefales. De giver en god oversigt over vor kulturhistorie "set fra søsiden" - en synsvinkel, der ofte savnes i de historiske fremstillinger.

HANS CHR. BJERG

REJSEN TIL AMERIKA af Holger Munchaus Petersen og Jens Lorentzen
Høst & Søn's Forlag, København 1977 96 s. ill. kr. 98,- (indb.).

Der mangler en lang række specialundersøgelser inden for dansk søfartshistorie. En af disse er f.eks. den søfartsmæssige baggrund for emigrationen fra Skandinavien til Amerika i forrige århundrede. I 1971 udsendes en doktordisputats om emigrationen og dens baggrund af Kristian Hvidt. Der er nu kommet et lille værk, som belyser en del af det søfartsmæssige aspekt af "flugten til Amerika". Bogen gør ikke krav på at være udtømmende med hensyn til emnet, men belyser på en tiltalende måde dettes hovedproblematik. Inspirationen til bogen kom, da de to forfattere kom under vejrs med, at der eksisterede en gammel fotografisamling, der var optaget af lægen Anders Andersen Gramstrup (1864-1927) under dennes rejser som skibslæge på Thingvalla-rederiets Amerika-skibe NORGE og ISLAND 1895-97. Der er således tale om et hidtil upubliceret illustrationsmateriale. Arbejdet med de gamle fotografier, hvis kvalitet er høj, førte helt naturligt forfatterne til at give en beskrivelse af den danske Amerika-fart, som startede så småt i 1866, men først i 1870'erne - for ca. 100 år siden - fik sin egentlige blomstringsperiode centreret omkring Thingvalla-rederiet. Første del af bogen er en gennemgang af dette rederi og dets skibe. Bogens undertitel er da også " - med Thingvalla liniens udvandrerskibe før 1898". Anden del udgøres af de fundne fotografier, der kommenteres og suppleres med oplysninger. Resultatet er alt i alt blevet en meget læseværdig bog om emnet, der sættes ind i en større søfartsmæssig og handelsmæssig sammenhæng. Lay-out'et er inspirerende og det supplerende illustrationsmateriale er mange gange sjovt og rammende. Dertil kommer at teksten er letlæst. Bogen kan på det varmeste anbefales til maritimhistorisk interesserede, men den vil sikkert kunne interessere langt ud over denne kreds, og man får den tanke om bogen egentlig ikke burde være blevet udsendt på engelsk, hvorved den nok kunne have hentet sig læsere i USA hos mange af efterkommerne af de mennesker, som findes på de gengivne fotografier.

HANS CHR. BJERG

Maritimhistorisk konference

København 7. - 9. april 1978

Indbydelse til den 3. konference for dansk maritim historie- og samfundsforskning.

Kontaktudvalget for dansk maritim historie- og samfundsforskning har hermed den glæde at indbyde alle maritimt interesserede til konference i dagene fredag den 7. - søndag den 9. april 1978 på Københavns Navigationsskole, Lersø Parkalle 2, 2100 København Ø.

Kontaktudvalget, som oprindeligt blev nedsat som et resultat af den første konference i 1974, har til opgave at igangsætte og formidle forskning og samarbejde indenfor det maritime arbejdsfelt. Udvalget har bl.a. udgivet "Hvem forsker hvad", Guide til maritimt kildemateriale" og en årlig bibliografi over litteratur af interesse for maritim historie- og samfundsforskning, der tilsendes interessekredsen mod et årligt gebyr af p.t. kr. 20. Siden konferencen i marts 1976 har kontaktudvalget bestået af: Jørgen H. Barfod, Hans Chr. Bjerg, Jørgen Burchardt, Ole Crumlin-Pedersen, Liselotte Mygh, Anders Monrad Møller, Gunnar Olsen, Holger Munchaus Petersen, Alan Hjorth Rasmussen og Birger Thomsen.

På konferencens første aften vil direktør Finn Bergmann, Direktoratet for Søfartsuddannelsen tale om "Sømandstraditioner og de moderne søfartsuddannelser" og direktør Svein Molaug, Norsk Sjøfartsmuseum, vil holde et foredrag om "Norsk marinarkæologi". Efter foredragene vil der være lejlighed til diskussion.

Lørdag formiddag og eftermiddag vil deltagernes indlæg blive afviklet i fire parallelt løbende serier. Indlæg af ca. 1 kvarters længde bedes anmeldt senest 1. marts. Detailleret program vil blive tilsendt deltagerne umiddelbart inden konferencen.

PROGRAM

Fredag den 7. april

- 19.00 Mødetidspunkt, velkomst.
- 19.30 Foredrag ved direktør Finn Bergmann:
"Sømandstraditioner og de moderne søfartsuddannelser".
- 20.15 Foredrag ved direktør Svein Molaug:
"Norsk marinarkæologi".
- 21.00 Let anretning.

Lørdag den 8. april

- 9.00 Indlæg i grupper.
- 12.00 Forkost.
- 13.00 Indlæg i grupper.
- 15.30 Transport til Flådestation
København.
- 16.00 Omvisning på Holmen.
- 19.00 Middag i Søofficersforeningen.
Derefter fælles samvær.

Søndag den 9. april

- 9.00 Film ved Alan Hjorth Rasmussen:
"Om forskningens forsømmelser".
Status over den maritime forskning
ved Jørgen H. Barfod.
Debat.
Konferencemøde, beretning fra
Kontaktudvalget, debat om det fortsatte samarbejdes form og indhold.
Valg.
- 12.00 Afslutning.

Deltagerne er velkomne til at medtage og fremlægge egne skrifter - der vil på Københavns Navigationsskole blive arrangeret en udstilling af nyere litteratur om maritime emner, hvortil alle er hjerteligt velkomne til at bidrage.

Gebyret for deltagelse i konferencen er fastsat til kr. 125,-, som dækker konferencens almindelige omkostninger og såvel en let anretning fredag aften som frokost og middag lørdag - exclusive drikkevarer.

Der er udmærkede parkeringsmuligheder ved Københavns Navigationsskole. Transporten herfra og til Holmen vil derimod blive arrangeret kollektivt og fra Holmen fortsættes direkte til fods til middagen i Søofficersforeningen i Overgaden oven Vandet 62B.

Deltagergebyret bedes - samtidig med tilbagesendelse af tilmeldingsblanketten - indsat på giro 8 25 90 11, Kontaktudvalget, Frankrigsgade 76, 2300 København S eller det kan vedlægges i check. Sidste frist for tilmelding er onsdag 15. marts. Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til Kontaktudvalget.

Vi håber på et talrigt fremmøde fra alle kredse af maritimt interesserede.

Med venlig hilsen

Kontaktudvalget

Undertegnede tilmelder sig herved den 3. konference for dansk maritim historie- og samfundsforskning 7.-9. april. Deltagergebyr kr. 125,-.

Navn.....

Adresse

Postnr., by

Jeg vil holde et indlæg (max. 15 minutter) JA NEJ

Emne

Jeg kan ikke deltage, men ønsker at tilmelde mig kontaktkredsen.

Deltagergebyret er indbetalt på giro 8 25 90 11.

.... vedlagt i check.

Kontaktudvalget for dansk maritim historie-
og samfundsforskning.

Frankrigsgade 76.

2300 København S.

Vedtægter

for

Selskabet "Fregatten JYLLAND's Venner"

§ 1

- 1) Selskabet er stiftet den 1. juli 1936.
- 2) Selskabets navn er "Fregatten JYLLAND's Venner".
- 3) Selskabets hjemsted er København med afdeling i Ebeltoft.
- 4) Selskabets formål er - i samarbejde med offentlige myndigheder og private institutioner eller personer - at søge Fregatten JYLLAND bevaret som et historisk minde om sejlskibstiden på linie med bygværker af national og kulturhistorisk værdi.
- 5) Formålet søges fremmet ved som medlemmer i selskabet at samle en kreds af interesserede, der vil støtte sagen økonomisk enten gennem et fast årligt bidrag eller et bidrag een gang for alle.
- 6) De indkomne midler skal - efter bestyrelsens bestemmelse - anvendes dels til agitation - direkte eller indirekte ved oplysende indlæg i presse, tidsskrifter o.lign., dels til foranstaltninger, der kan øge publikumsbesøget på fregatten, og dels til vedligeholdelses- og videre restaureringsarbejder.
- 7) Såfremt der til specielle formål i et år agtes anvendt beløb ud over selskabets løbende indtægter, skal dette - såfremt beløbet overstiger $\frac{1}{3}$ af selskabets formue - godkendes af en generalforsamling med $\frac{2}{3}$ af de afgivne stemmer for forslaget, efter at dette har været anført på dagsordenen.

§ 2

- 1) Det årlige medlemskontingent fastsættes af generalforsamlingen og er foreløbig ansat til mindst kr. 35 pr. år.
- 2) Mod erlæggelse af mindst kr. 200 een gang for alle kan erhverves livsvarigt medlemskab.
- 3) Bestyrelsen kan udnævne æresmedlemmer, dog skal udnævnelsen hertil være vedtaget enstemmigt af bestyrelsen. Æresmedlemmer er kontingentfri.

§ 3

- 1) Selskabet ledes af en bestyrelse på indtil 12 medlemmer, der vælges af generalforsamlingen.
- 2) Bestyrelsen har ret til at supplere sig inden for nævnte maksimumstal, men hver suppleant skal godkendes af den nærmest påfølgende generalforsamling.
- 3) Hvert år fratræder efter tur 2 medlemmer af bestyrelsen. Genvalg kan ske.
- 4) Bestyrelsen vælger af sin midte en formand, en næstformand og en kasserer.
- 5) Det tilstræbes, at 2 medlemmer af bestyrelsen er bosat i Ebeltoft.
- 6) Bestyrelsen er ansvarlig over for generalforsamlingen for sin ledelse af selskabet.

§ 4

- 1) Formanden fordeler arbejdet imellem bestyrelsens medlemmer og varetager i øvrigt den daglige ledelse af selskabets anliggender for så vidt angår ordinære dispositioner.
- 2) Formanden, næstformanden og kassereren kan to i forening tegne selskabet.
- 3) Kassereren har eneprokura over for girokontoret. Girobeholdningen må aldrig overstige kr. 2.000,-. Overskydende beløb skal indsættes i bank eller anbringes i værdipapirer efter bestyrelsens bestemmelse. Kassereren er dog berettiget til at meddele et andet medlem af bestyrelsen fuldmagt til alene at trække selskabets girokonto.
- 4) Selskabets regnskabsår er kalenderåret.

§ 5

- 1) Selskabets øverste myndighed er generalforsamlingen, der træffer alle afgørelser i selskabets anliggender, der ligger ud over, hvad bestyrelsen kan afgøre.
- 2) Generalforsamlingen afholdes hvert år inden 1.april i København eller Ebeltoft.
- 3) Indkaldelse til generalforsamling skal ske ved skriftlig meddelelse til selskabets medlemmer med mindst 14 dages varsel.

- 4) Ekstraordinær generalforsamling kan indvarsles, når mindst 25 medlemmer skriftligt kræver det, eller når 3 bestyrelsesmedlemmer kræver det. Dagsordenen skal motiveres, og kun den kan behandles på den ekstraordinære generalforsamling.
- 5) På den ordinære generalforsamling er dagsordenen følgende:
 - 1) Valg af dirigent.
 - 2) Formanden aflægger beretning om selskabets virksomhed i det forløbne år.
 - 3) Kassereren forelægger det reviderede og afsluttede regnskab for det forløbne år.
 - 4) Valg til bestyrelsen.
 - 5) Valg af en statsautoriseret revisor.
 - 6) Eventuelt.
- 6) Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal indsendes til formanden senest 1. marts.
- 7) Alle beslutninger på såvel den ordinære som den ekstraordinære generalforsamling afgøres ved simpel majoritet uanset de mødendes antal, bortset fra de i nærværende vedtægter specielt nævnte tilfælde, hvor der kræves kvalificeret majoritet. Hvis stemmerne er lige, er formandens stemme afgørende.
- 8) Beslutninger om ændring af selskabets vedtægter kan kun ske, når 2/3 af de afgivne stemmer er for det fremsatte forslag, der skal nævnes specielt i dagsordenen og være fremlagt på selskabets kontor.

§ 6

- 1) Selskabet kan kun opløses ved indkaldelse af en ekstraordinær generalforsamling med dette ene punkt på dagsordenen. Til beslutningens vedtagelse kræves 2/3 af de afgivne stemmer for forslaget. I tilfælde af selskabets opløsning kan selskabets nettoformue anvendes til støtte for formål, der er beslægtet med det opførte selskabs oprindelige formål f.eks. ved at lade udføre en model af Fregatten JYLLAND, som udstilles offentligt tilgængeligt, eller anvendes til støtte af trængende søfolk, alt efter den til den tid siddende bestyrelses nærmere enstemmige beslutning.

Re g n s k a b f o r t i d e n -

I n d t æ g t e r.

Beholdning den 1. januar 1977:

Likvide midler 63.250,29

189.000 kr. obligationer, kursværdi 101.330,00 164.580,29

Medlemskontingent (incl. et antal 1978-kontingenter, indbetalt i 1977)

16.169,40

Gaver

400,00

Renter

18.227,58

Modtaget statstilskud 20.000,00

- Videregået til "Fællesudvalget"..... 20.000,00

0,00

kr. 199.377,27

- 1. januar - 31. december 1977.

U d g i f t e r.

Marinehistorisk Tidsskrift (1974 og 1976)		4.091,13
Fællesudvalget for Fregatten "Jylland"s Bevarelse: Afregning af statstilskud 1976 med fradrag af souvenirs- køb i 1976		9.005,43
Udstilling i Bella-Centret: Indkøb af fregat-bæreposer	9.943,85	
(En væsentlig del af oplaget er videregivet til "Fællesudvalget") Tryksager og andre udgifter ved udstillingen	5.180,73	
	15.124,58	
- Salg af souvenirs	8.016,10	
Modtaget gave	5.000,00	13.016,10
		2.108,48
Forskellige udgifter: Porto og kontorartikler	3.724,37	
Maskinskrivning, duplikering og andre sekre- tariatsudgifter	5.797,62	
Rejse- og mødeudgifter	250,00	
Repræsentationsudgifter	2.577,90	
Depotgebyr	378,00	
Revision 1976	700,00	13.427,89
Kursregulering af obligationsbeholdning (kurstab)		5.985,00
Beholdning den 31. december 1977: Kassebeholdning	501,50	
Postgirokonto	3.919,51	
Handelsbanken, anfordring	17.597,40	
Handelsbanken, opsigelse	47.395,93	
	69.414,34	
Obligationer, nom. 189.000 kr. til kursværdi jfr. omstående oversigt	95.345,00	164.759,34
		kr. 199.377,27

Foranstående regnskab er opstillet af os på grundlag af selskabets kassebog, som vi har revideret. Vi har kontrolleret beholdningernes tilstedeværelse.

København, den 13. januar 1978.

REVISIONS- OG FORVALTNINGS-INSTITUTET
AKTIESELSKAB

Victor Rasmussen
statsaut. revisor

Christoffersen
statsaut. revisor

ORLOGSMUSEETS UDSILLING PÅ HOTEL ADMIRALEN

Da Orlogsmuseet - eller rettere Orlogsmuseets udstilling - i 1958 åbnede dørene for publikum i Sct. Nicolai kirkebygning, var der ingen, der betragtede lokaleproblemet som endeligt løst. Man var blot lykkelig for gennem lejermålet hos Københavns Kommune at kunne få lejlighed til at vise et udsnit af flådens uerstattelige historiske samlinger for offentligheden.

I 20 år har museet haft til huse i kirken, men det daglige virke i bygningen har aldrig ladet en glemme, at huset ikke var bygget til dette museums brug. Kontor, udstilling og genstandssamlinger befinder sig i fire etageniveauer, og et evigt rend på trapper og langs korridorer foruden et lige så evigt problem med at finde plads nok, har gennem årene været hverdag for museets personale.

Blandt andet disse problemer fik i 1974 Orlogsmuseet til at indvilge i foreløbig over en tiårig periode at drive admiral Niels Juels slot, Valdemars Slot på Tåsinge, som filialmuseum, idet man her kunne få placeret museets fartøjssamling, bl.a. de kongelige chalupper. Nok har Valdemars Slot således betydet en udstillingsmæssig gevinst og med sine ca. 45.000 årligt besøgende været med til at sprede kendskab til museet og dets samlinger, men det er fortsat museets primære ønske at kunne finde lokaler, der i fuldt omfang kan rumme plads til såvel en permanent og til skiftende udstillinger som til museets administration og studiesamling, og det helst så nær museets naturlige miljø og indsamlingsområde: Flådehavnen, Holmen i København og Nyboder.

Da Københavns Kommune gennem lang tid har næret ønske om at kunne anvende hele kirkebygningen til kommunalt kulturhus, og da dette i løbet af 1976 blev meget stærkt præciseret, rettede man i 1977 henvendelse til Søværnet, der viste stor forståelse for museets lokaleproblem og derpå meget hurtigt stillede en særdeles gunstig løsning i udsigt. Da museet samtidig blev anmodet om at ville etablere en særudstilling i det ny Admiral Hotel, der er indrettet i det gamle korntørringsmagasin fra 1780'erne på Larsens Plads, accepterede museets ledelse dette arrangement som en kærkommen mulighed for at kunne vise offentligheden nogle af museets smukke skibsmødder på trods af den lukning af den permanente udstilling, som en flytning måtte gøre nødvendig. Da der i planlægningen af denne særudstilling indgik anvendelse af genstande og større modeller fra den permanente udstilling, blev denne lukket for offentligheden den 8. januar i år. Allerede den 14. i samme måned kunne viceadmiral Sven Thstrup erklære særudstillingen "Hvad huset så - Holmen og dens skibe" i Admiral Hotel for åben. Udstil-

lingen, der er bekostet af Admiral Hotel, vil foreløbig blive stående i 2 år og kan i øvrigt beses døgnet rundt.

Anden etape af museets fremtidsplaner bliver nu som næste foreløbige løsning af bygningsproblemerne samlingernes og administrationens forventede udflytning, hvilket antages at ville finde sted i løbet af året, og museet nærer endda det forfængelige håb, at man allerede i løbet af vinteren skulle kunne slå dørene op for en ny permanent udstilling i et helt ideelt miljø - alt naturligvis afhængigt af, hvor hurtigt man kan få de ganske betydelige midler skaffet til veje, der skal bruges til flytning og til indretning af udstillingen.

Det er indlysende, at museets store ønske altid har været erhvervelse af en eller flere bygninger, som kunne bringe samlingerne under "eget tag", og planerne har siden 1932 snart været mange. En enkelt, Nivågårdprojektet fra 1968 var endda så nær ved at blive en realitet, at man næsten ikke tvivlede på, at målet nu var nået. Museets komite arbejder imidlertid ufortrødent videre på bygningsproblemets endelige løsning, udflytningens anden etape, og man håber inden så længe at kunne berette mere herom.

B. Munthe Morgenstjerne.

ET FORSINKET JULEEVENTYR

Fra en privat samler har venneselskabet overtaget en samling gamle postkort, der stammer fra et fregat-lotteri i 1926. Kortene, der var bundet sammen med Notarius Publicus segl, ser ud til at være den ene halvdel af et dobbeltkort. Denne halvdel har man skullet indsende til "Komiteen til Fregatten Jyllands Bevarelse", Nygade 1, Kbh. K. Kortene er forsynet med en tegning med 4 fejl, og ved at anføre disse, har man kunnet deltage i en lodtrækning om forskellige præmier. Bilen på tegningen er i øvrigt førstepræmien, og er på tegningen beskrevet som "Bil nr. 10.000 samlet af danske Arbejdere i 1926 skænket af General Motors International A/S". Kortet er vist hosstående, og da teksten kan være svær at læse, er den gengivet her; den gamle stavemåde er bibeholdt:

ET JULEÆVENTYR

Jeg er kun et Julekort som saa mange andre, men samtidig med at skulle bringe en Julehilsen fra Ven til Ven, skulde jeg gerne gøre Gavn, og hjælpe den gamle Fregat, som ligger i Flaadens Leje, og sætter sin Lid til, at jeg, som gammel Ven af Huset, kan lukke op for Skatkammeret.

Naar du modtager mig, maa du bryde din Hjerne med at finde, hvilke Fejl, der findes på omstaaende Tegning med Bilen, opføre disse Fejl, Navn og Adresse, afrive denne Del af Julegavekortet, og sende det til Komiteen til Fregatten Jyllands Bevarelse; thi saa er der Mulighed for, naar Notarius Publicus, mellem Jul og Nytaar trækker Lod mellem de rigtige Løsninger, at du faar en smuk lukket Chevroletbil til 4000 Kr., eller 1000 Kr. til Hjælp for at blive "Hvad du gerne vil være".

Maaske faar du 500 Kr. til at betale Nytaarsregninger med, eller 400 Kr. til at istandsætte en Lejlighed for. Du kan ogsaa vinde et Maleri af Fru Agnes Slott-Møller, og Originalmaleriet til dette Julegavekort af Axel Johansen, eller opnaa Ret til gratis at faa et Maleri af dig selv malet af Luplau-Janssen.

Desuden er der Gaver som en Bridgeaften paa det stedlige Hotel, en ugentlig Teater- eller Biografteateraften i Resten af Sæsonen, en smuk Radering af Fregatten Jylland, udført af Arkitekt Finsen, mørkeblaa Cheviot til en Klædning, samt Hundreder af Anvisninger fra 5-10-15 op til 100 Kr. paa Varer, du helst vil købe, og hvor du plejer at handle.

JENS MUNK medaljen 1628 - 1978 i anledning af 350 året for hans død.
Jens Munk udforskede og kortlagde HUDSON BAY i årene 1619 og 20.

Materiale	: Bronze.
Teknik	: Cire Perdue støbning med eftercicelering.
Diameter	: Ca. 9 cm.
Vægt	: Ca. 400 gr.
Antal	: 300 nummererede ekspl. med garantibevis på oplag.
Pris	: 360 kr. pr. medalje - alt incl.
Forsendelse	: Efterkrav 4 - 6 uger efter bestillingsdato.
Bestilling- adresse	: Billedhugger Barry Lereng Wilmont, Borgergade 134, 1300 København K.

Medaljen viser på forsiden en globus med Antartisk - Nord og Sydamerika, modelleret fra et verdenskort udført 1590.

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT FEBRUAR 1978 NR. 1 11. ÅRGANG

- Udgives af Marinehistorisk Selskab, Selskabet Fregatten Jyllands Venner og Selskabet Orlogsmuseets Venner
- Redaktion og ekspedition: Cand. mag. Hans Chr. Bjerg, Jellerød Have 117, 2980 Kokkedal, (02) 86 18 28
- Udsendes 4 gange om året til medlemmerne af de tre udgivende selskaber
- Abonnement kan tegnes gennem de tre udgivende selskaber eller ved henvendelse til ekspeditionen
- Eftertryk kun tilladt med kildeangivelse.
- Forsiden forestiller et gruppebillede af søartillerister, formentlig fra 1880'erne